

**AKCIONI PLAN ZA ŽIVOTNU SREDINU I DRUŠTVENA PITANJA
PROJEKT DALJINSKOG GRIJANJA PALE BOSNA I HERCEGOVINA
Juni 2023.**

Sadržaj

1. SVRHA AKCIONOG PLANA ZA ŽIVOTNU SREDINU I DRUŠTVENA PITANJA	3
2. AKCIONI PLAN ZA ŽIVOTNU SREDINU I DRUŠTVENA PITANJA	4

Lista skraćenica

APŽSDP	Akциони plan za životnu sredinu i društvena pitanja
BiH	Bosna i Hercegovina
EBRD	Evropska banka za obnovu i razvoj
EU	Evropska unija
JIP	Jedinica za implementaciju projekta
JP	Javno preduzeće
LZO	Lična zaštitna oprema
MPUGE	Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju
POG	Plan organizacije gradilišta
PUIG	Plan uključivanja interesnih grupa
PUŽSDP	Plan upravljanja životnom sredinom i društvenim pitanjima
PZ	Provedbeni zahtjev
RS	Republika Srpska
SPUŽS	Studija procjene utjecaja na životnu sredinu
SUŽSDP	Sistem upravljanja životnom sredinom i društvenim pitanjima

1. SVRHA AKCIONOG PLANA ZA ŽIVOTNU SREDINU I DRUŠTVENA PITANJA

Evropska banka za obnovu i razvoj („EBRD“) razmatra pružanje finansijskih sredstava Vladi Bosne i Hercegovine („BiH“) odnosno Opštini Pale („Opština“) za potrebe JP Gradske Toplane a.d. Pale („Preduzeće“) za finansiranje dijela programa modernizacije sistema daljinskog grijanja („Projekt“). Postoji hitna potreba za modernizacijom i unapređenjem sistema daljinskog grijanja na Palama, a Projekt će obuhvatiti sljedeće komponente:

- > izgradnja nove toplane,
- > rekonstrukcija toplovodne mreže,
- > izgradnja toplotnih podstanica,
- > izgradnja centralnog skladišta biomase,
- > instalacija sistema za praćenje, predviđanje, optimizaciju i upravljanje.

Projekt je svrstan u B kategoriju prema EBRD-ovoj politici životne sredine i društvenih pitanja (2019). Osnovana je Jedinica za implementaciju projekta (JIP) koju čine predstavnici Preduzeća i Opštine.

Ovaj Akcioni plan za životnu sredinu i društvena pitanja („APŽSDP“) obuhvata ključne akcije koje JIP, u saradnji sa Preduzećem, treba da preduzme kako bi osiguralo ispunjenje EBRD-ovih provedebenih zahtjeva („PZ“), kao i domaćeg i EU zakonodavstva. APŽSDP je razvijen na osnovu rezultata procjene životne sredine i društva provedene u periodu januar-juni 2023. godine. APŽSDP će činiti sastavni dio sporazuma o finansiranju sa EBRD-om. Treba napomenuti da je izrađen i Plan upravljanja životnom sredinom i društvenim pitanjima za faze izgradnje i rada.

JIP će pratiti provedbu aktivnosti navedenih u ovom APŽSDP-u. Na osnovu rezultata praćenja, identifikovat će i poduzeti sve potrebne korektivne i preventivne akcije u izmijenjenom APŽSDP-u (u skladu sa dogovorom sa EBRD-om), implementirati dogovorene korektivne i preventivne akcije i pratiti ove akcije kako bi se poboljšao njihov učinak.

Od JIP će se tražiti da dostavlja redovne izvještaje EBRD-u o učinku Projekta u oblasti zaštite životne sredine i društvenih pitanja. EBRD također može periodično verifikirati informacije o praćenju koje priprema JIP posjetom od strane stručnjaka za životnu sredinu i društvena pitanja i/ili nezavisnih stručnjaka Banke. JIP mora odmah obavijestiti EBRD o bilo kakvom incidentu ili nesreći u vezi životne sredine i društvenih pitanja, a koji je povezan s Projektom, ili je vjerovatno da će imati značajan negativan utjecaj, ili o bilo kakvim promjenama u obimu, dizajnu ili radu Projekta koje bi mogle značajno promijeniti njegov utjecaj na životne sredine i društvenih pitanja.

2. AKCIONI PLAN ZA ŽIVOTNU SREDINU I DRUŠTVENA PITANJA

Br.	Akcija	Rizici u pogledu životne sredine i društvenih pitanja (odgovornost/korist)	Zahtjev (zakonodavstvo, EBRD PZ, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za ulaganjem, odgovornost	Raspored	Cilj i kriteriji evaluacije za uspješnu realizaciju	Status realizacije
EBRD PZ 1: Procjena i upravljanje rizicima i utjecajima u vezi životne sredine i društvenih pitanja							
1.1.	Preduzeće će osigurati da se pribave sljedeće dozvole: > Mišljenje o tome da li je potrebna Studija procjene utjecaja na životnu sredinu (SPUŽS); izdato od strane Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju RS (MPUGE) > Ako je potrebno, odobrenje SPUŽS; izdato od MPUGE > Ekološka dozvola izdata od strane MPUGE > Lokacijski uslovi, građevinske dozvole i upotrebne dozvole za izgradnju nove toplane, centralnog skladišta biomase i toplotnih podstanica (u slučaju da se planira gradnja kao zasebni vanjski objekti); izdata od strane Opštine Pale i/ili MPUGE > Vodna dozvola za novu toplanu i centralno skladište biomase; izdatu od strane JP Vode Srpske Preduzeće da vodi i redovno ažurira registar dozvola.	> Usklađenost sa zahtjevima domaćeg zakonodavstva	> Domaće zakonodavstvo	<i>Resursi:</i> Interni resursi preduzeća <i>Potrebe za ulaganjem:</i> Nema <i>Odgovornost:</i> JIP da nadgleda i izvještava EBRD	> Mišljenje o SPUŽS/ Saglasnost na SPUŽS, Lokacijski uslovi Građevinska dozvola – prije implementacije Projekta > Ekološka, vodne i upotrebne dozvole nakon završetka građevinskih radova	<i>Cilj:</i> Postignuta potpuna usklađenost sa domaćim zakonodavstvom <i>Kriteriji evaluacije:</i> > Pribavljene sve projektne dozvole i obavješten EBRD > Registar dozvola kreiran i održavan	
1.2.	JIP da, nezavisno ili kroz angažovanje eksternog konsultanta, razvije i implementira Sistem upravljanja životnom sredinom i društvenim pitanjima (SUŽSDP) specifičan za Projekt sa jasno definisanim ulogama i odgovornostima i skupom internih procedura za pokrivanje sljedećih zahtjeva u oblasti životne sredine i društvenih pitanja: > Analiza i redovni pregled rizika u vezi životne sredine i društvenih pitanja i povezanih operativnih kontrola za građevinske aktivnosti i aktivnosti rada > Jasno definisane uloge, odgovornosti i budžet za implementaciju SUŽSDP > Procedure upravljanja izvođačima specifične za Projekt > Procedure internog i eksternog praćenja i revizije > Interno praćenje i pregled učinka SUŽSDP SUŽSDP treba da razvije Preduzeće. Biće zasnovan na Politici upravljanja životnom sredinom i društvenim pitanjima specifičnoj za Projekt, koja će definisati ciljeve i principe upravljanja životnom sredinom i društvenim pitanjima koji	> Optimizacija upravljanja životnom sredinom i društvenim pitanjima kroz razvijen formalizovani sistem > Usklađenost sa PZ 1	> EBRD PZ 1 > Najbolje prakse	<i>Resursi:</i> Interni resursi Preduzeća i JIP, ili eksterno savjetovanje za razvoj SUŽSDP i Politike za životnu sredinu i društvena pitanja <i>Potrebe za ulaganjem:</i> Plaćanje vanjskog konsultanta za razvoj SUŽSDP i Politike za životnu sredinu i društvena pitanja; nema ulaganja u slučaju da se koriste interni resursi	Prije implementacije Projekta	<i>Cilj:</i> Postignuta puna usklađenost sa EBRD PZ 1 <i>Kriteriji evaluacije:</i> > Uspostavljen i operativan SUŽSDP specifičan za Projekt > Definisana Politika za životnu sredinu i društvena pitanja specifična za Projekt > Razvijena pisana procedura za upravljanje projektima u Preduzeću > Obavješten EBRD	

Br.	Akcija	Rizici u pogledu životne sredine i društvenih pitanja (odgovornost/korist)	Zahtjev (zakonodavstvo, EBRD PZ, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za ulaganjem, odgovornost	Raspored	Cilj i kriteriji evaluacije za uspješnu realizaciju	Status realizacije
	omogućavaju Projektu da postigne dobre performanse u oblasti životne sredine i društvenih pitanja.			Odgovornost: JIP			
1.3.	JIP da zahtijeva od Izvođača da razviju i implementiraju Plan organizacije gradilišta (POG), koji pokriva najmanje mjere ublažavanja za sljedeće aspekte, kako je detaljnije definisano u Planu upravljanja životnom sredinom i društvenim pitanjima Projekta (PUŽSDP): > upravljanje emisijom prašine i izduvnih gasova, > upravljanje bukom, > upravljanje građevinskim otpadom (izrada <i>Plana upravljanja otpadom</i>), > upravljanje kvalitetom vode, > upravljanje kvalitetom tla, > upravljanje opasnim materijama, > upravljanje iskopima, > upravljanje biološkim i ekološkim resursima, > upravljanje klimatskim utjecajima, > pripravnost i reagovanje u vanrednim situacijama (izrada <i>Plana zaštite od požara</i>), > upravljanje pejzažnim i vizuelnim aspektima, > zdravlje i sigurnost radnika (izrada <i>Plana za zdravlje i sigurnost radnika</i>), > procedura slučajnog pronalaska, > zdravlje i sigurnost zajednice, > upravljanje saobraćajem, > objavljivanje informacija i upravljanje pritužbama od strane Izvođača. Prilikom izrade POG, Izvođači treba da prate EBRD smjernice¹ BN01, BN02, BN04, BN05 i EBRD Uputstvo o bezbjednom radu u zatvorenim prostorima. POG takođe treba uključiti relevantne zahtjeve za životnu sredinu i društvena pitanja iz pribavljenih ekoloških, građevinskih i upotrebnih dozvola. JIP da osigura da se PUŽSDP Projekta ažurira po potrebi.	> Usklađenost sa zahtjevima EBRD-a i EU	> EBRD PZ 1, PZ 3, PZ 4, PZ 8, PZ 10	Resursi: Interni resursi Izvođača radova Potrebe za ulaganjem: Uključeno u budžete Izvođača radova Odgovornost: Izvođači za razvoj i implementaciju POG, JIP za nadzor	Prije implementacije Projekta	Cilj: Postignut visok nivo upravljanja životnom sredinom i društvenim pitanjima; građevinske aktivnosti adekvatno organizovane kako bi se minimizirali rizici po životnu sredinu i društvena pitanja Kriteriji evaluacije: > POG su izradili Izvođači i odobrila JIP > Obaviješten EBRD	

¹Smjernice se mogu preuzeti sa <https://www.ebrd.com/who-we-are/our-values/environmental-and-social-policy/implementation.html>

Br.	Akcija	Rizici u pogledu životne sredine i društvenih pitanja (odgovornost/korist)	Zahtjev (zakonodavstvo, EBRD PZ, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za ulaganjem, odgovornost	Raspored	Cilj i kriteriji evaluacije za uspješnu realizaciju	Status realizacije
1.4.	Preduzeće će razviti Proceduru za nabavku održive biomase koja će uključivati uslove kvaliteta i porijekla koje biomasa mora ispunjavati. Biće potrebno provjeriti i potvrditi kvalitet biomase prilikom isporuke u skladu sa definisanim zahtjevima. Procedura uključuje da se pri ocjeni ponude daje prednost dobavljačima biomase koji imaju FSC sertifikat za upravljanje šumama. Ugovori sa dobavljačima biomase uključuju zahtjev da njihovi poddobljivači također moraju ispuniti FSC kriterije za održivo upravljanje šumama. Procedura će se objaviti na web stranici Opštine čim bude izrađena.	> Usklađenost sa EBRD i EU zahtjevima	> RED II direktiva > EBRD PZ 1 i PZ 6	Resursi: Interni resursi Preduzeća, ili eksterni konsultant za razvoj Procedure, po potrebi Potrebe za ulaganjem: Plaćanje eksternog konsultanta za izradu Procedure po potrebi; nema u slučaju da se koriste interni resursi Odgovornost: JIP da nadgleda i izvještava EBRD	Prije faze rada	Cilj: Postignuta puna usklađenost sa RED II, EBRD PZ 1 i PZ 6; ekološki rizici kao što su degradacija šuma, krčenje šuma i gubitak biodiverziteta svedeni na minimum Kriteriji evaluacije: > Razvijena i implementirana Procedura za nabavku održive biomase > Zahtjevi porijekla i kvaliteta biomase uključeni u ugovore dobavljača > Obaviješten EBRD	
1.5.	Preduzeće će razviti Privremeni plan sigurnog napuštanja koji će uključivati posebne uslove i mjere za napuštanje postojeće toplane, kako slijedi: > čišćenje i dekontaminacija lokacije toplane, uključujući provođenje monitoringa postojećeg onečišćenja tla i provođenje odgovarajućih mjera dekontaminacije (po potrebi, na osnovu rezultata monitoringa), > čišćenje i dekontaminacija sve opreme koja je bila u kontaktu s opasnim materijalima, > uklanjanje svih hemikalija, ulja ili bilo kojih drugih materijala (kao što je biomasa) korištenih u toplani prema najboljoj praksi i od strane ovlaštenog preduzeća, > uklanjanje otpada (uključujući opasni otpad) unutar i oko lokacije toplane od strane ovlaštenog preduzeća, > u slučaju da se odluči rastaviti/razmontirati oprema unutar toplane, sva preostala oprema bit će poslana na odgovarajuću ponovnu upotrebu ili prodana zainteresiranoj strani; zastarjela oprema će se reciklirati gdje je to moguće ili na drugi način zbrinuti od strane ovlaštenog lica, > mjesto ograditi kako bi se spriječio neovlašteni ulazak trećih osoba.	> Usklađenost sa zahtjevima EBRD-a i najboljim praksama	> EBRD PZ 1, PZ 2, PZ 3, PZ 4	Resursi: Interni resursi Preduzeća, ili eksterno savjetovanje za izradu Plana Potrebe za ulaganjem: Plaćanje eksternih konsultacija za izradu Plana; nema u slučaju da se koriste interni resursi Odgovornost: JIP da nadgleda i izvještava EBRD	Prije faze rada (i prije nego se nova toplana stavi u funkciju)	Cilj: Postignuta potpuna usklađenost sa zahtjevima EBRD-a; minimizirani rizici po životnu sredinu, kao i zdravstveni i sigurnosni rizici Kriteriji evaluacije: > Privremeni plan sigurnog napuštanja izrađen i odobren od strane JIP > Obaviješten EBRD	

Br.	Akcija	Rizici u pogledu životne sredine i društvenih pitanja (odgovornost/korist)	Zahtjev (zakonodavstvo, EBRD PZ, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za ulaganjem, odgovornost	Raspored	Cilj i kriteriji evaluacije za uspješnu realizaciju	Status realizacije
1.6.	JIP će dostavljati EBRD-u 6-mjesečne izvještaje u vezi životne sredine i društvenih pitanja tokom faze izgradnje koji će pružiti sažetak učinka u oblasti životne sredine i društvenih pitanja, uključujući informacije o napretku implementacije APŽSDP. Potrebno je obavijestiti EBRD odmah o svim značajnim promjenama u vezi sa Projektom ili bilo kojem incidentu ili nesreći.	> Ispunjavanje zahtjeva za izvještavanje EBRD-a	> EBRD PZ 1 > Odgovarajuće odredbe vezi životne sredine i društvenih pitanja u pravnim ugovorima sa EBRD	<i>Resursi:</i> Interni resursi Preduzeća <i>Potrebe za ulaganjem:</i> Nema <i>Odgovornost:</i> JIP	Po ugovoru o kreditu	<i>Cilj:</i> Redovno i pravovremeno izvještavanje Banke <i>Kriteriji evaluacije:</i> > Izvještaji u formatu koji je odobrio EBRD uključujući napredak implementacije APŽSDP dostavljeni Banci > EBRD je obavijestio o svim značajnim promjenama ili nesrećama	
EBRD PZ 2: Rad i uslovi rada							
2.1.	JIP da osigura da tenderske specifikacije i ugovorna/licencna dokumentacija uključuju zahtjev da izvođači dostave izjavu da u potpunosti poštuju sve propise o radu RS i da će ih poštovati tokom izgradnje. JIP da osigura praćenje učinka Izvođača preko Nadzornog inženjera vršenjem redovnih posjeta gradilištu (planiranih i nenajavljenih), koji će uključiti svako nepoštovanje i usklađenost sa standardima rada u svojim mjesečnim izvještajima o napretku za JIP. Sve neusklađenosti treba evidentirati i pratiti dok se ne riješe. Monitoring bi trebao osigurati da Izvođač kojeg je angažovalo Preduzeće poštuje zakonodavstvo RS o radu, zdravlju i sigurnosti na radu, Zakon o ravnopravnosti spolova BiH, kao i odredbu PZ 2 o mehanizmu za žalbe u vezi rada (vidi tačku 2.2. u nastavku). Izvođač mora osigurati da podizvođači/dobavljači primjenjuju iste standarde.	> Usklađenost sa zahtjevima domaćeg zakonodavstva i PZ 2	> Zakon o radu RS > EBRD PZ 2	<i>Resursi:</i> Interni resursi Izvođača <i>Potrebe za ulaganjem:</i> Uključeno u budžete Izvođača radova <i>Odgovornost:</i> Izvođač radova za implementaciju, nadzorni inženjer/JIP za nadzor	U toku tenderske procedure i faze izgradnje	<i>Cilj:</i> Postignuta puna usklađenost sa domaćim zakonodavstvom i PZ zahtjevima <i>Kriteriji evaluacije:</i> > Odredbe o primjeni relevantnih zahtjeva zakonodavstva RS i BiH i PZ 2 ugrađene u tendersku dokumentaciju i ugovore sa Izvođačem > Dostavljena izjava od strane Izvođača da u potpunosti poštuju sve lokalne propise o radu i da će ih poštovati tokom izgradnje > Usklađenost sa standardima rada	

Br.	Akcija	Rizici u pogledu životne sredine i društvenih pitanja (odgovornost/korist)	Zahtjev (zakonodavstvo, EBRD PZ, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za ulaganjem, odgovornost	Raspored	Cilj i kriteriji evaluacije za uspješnu realizaciju	Status realizacije
						potvrđena je kroz mjesečne izvještaje o napretku koje potpisuje JIP > Periodične provjere uključujući posjete gradilištu i izvještaje o Izvođačima > Informacije uključene u izvještaje i dostavljene EBRD-u	
2.2.	Preduzeće treba da razvije, usvoji i saopšti svim zaposlenima internu proceduru za žalbe na radnom mjestu u skladu sa PZ 2. JIP da uključi u tenderske specifikacije i ugovornu/licencnu dokumentaciju zahtjev da Izvođači uspostave žalbeni mehanizam za sve radnike (uključujući podizvođače) u skladu sa zahtjevima PZ 2.	> Usklađenost sa PZ 2	> EBRD PZ 2 (Mehanizam za žalbe) > Smjernice EBRD-a o upravljanju žalbama	Resursi: Interni resursi Izvođača i Preduzeća Potrebe za ulaganjem: Nema Odgovornost: Izvođači i Preduzeće da razviju mehanizam za žalbe radnika, nadzorni inženjer/JIP da nadgleda	Prije početka gradnje	Cilj: Usklađenost sa zahtjevima PZ 2 postignuta Kriteriji evaluacije: > Odredba o uspostavljanju žalbenog mehanizma za sve radnike ugrađena u tendersku dokumentaciju i ugovore zaključene sa Izvođačima > Razvijen, usvojen i saopšten interni žalbeni postupak od strane Preduzeća > Informacije uključene u izvještaje i dostavljene EBRD-u	
EBRD PZ 3: Efikasno korištenje resursa i sprečavanje i kontrola zagađenja							
3.1.	JIP da zahtijeva od Izvođača radova da u glavni projekt uključe sljedeće: > Ugradnja separatora ulja i masti na lokaciji nove toplane,	> Sprečavanje kontaminacije i degradacije životne sredine	> EBRD PZ 3	Resursi: Interni resursi Izvođača radova	Tokom izrade glavnog projekta	Cilj: Postignuta puna usklađenost sa EBRD PZ 3; ekološki rizici minimizirani	

Br.	Akcija	Rizici u pogledu životne sredine i društvenih pitanja (odgovornost/korist)	Zahtjev (zakonodavstvo, EBRD PZ, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za ulaganjem, odgovornost	Raspored	Cilj i kriteriji evaluacije za uspješnu realizaciju	Status realizacije
	> mjere zaštite od poplava i požara, ako je potrebno, > zatvoreni kontejner u okviru toplane za skladištenje pepela i šljake prije predaje ovlaštenom licu. Izvođač prilikom kupovine drobilice za drvenu sječku daje prednost onoj sa generisanjem nižeg nivoa buke.	> Usklađenost sa zahtjevima EBRD-a		<i>Potrebe za ulaganjem:</i> Uključeno u budžete Izvođača radova <i>Odgovornost:</i> Izvođači za implementaciju, JIP za nadzor		<i>Kriteriji evaluacije:</i> > Separatori ulja i masti uključeni u glavni projekt > Mjere zaštite od poplava i požara uključene su u Glavni projekt, ako su potrebne > Zatvoreni kontejner u okviru toplane za skladištenje pepela i šljake predviđen glavnim projektom	
3.2.	Tokom faze rada i održavanja, Preduzeće će sprovoditi mjere ublažavanja utjecaja na životnu sredinu predviđene Projektom PUŽSDP u pogledu očuvanja kvaliteta vode, vazduha i tla, bioloških i ekoloških resursa, buke i otpada i upravljanja, kao i ublažavanja i prilagođavanja klimatskim promjenama.	> Sprečavanje kontaminacije i degradacije životne sredine > Usklađenost sa zahtjevima EBRD-a i EU	> EBRD PZ 3 > Najbolje građevinske prakse	<i>Resursi:</i> Interni resursi Preduzeća <i>Potrebe za ulaganjem:</i> Interni resursi Preduzeća <i>Odgovornost:</i> Preduzeće	U fazi rada	<i>Cilj:</i> Postignuta puna usklađenost sa zahtjevima EBRD-a i EU; smanjeni rizici od kontaminacije životne sredine i degradacije tokom faze izgradnje <i>Kriteriji evaluacije:</i> > Izveštaji o kontaminaciji i degradaciji životne sredine tokom rada > Informacije uključene u izveštaje i dostavljene EBRD-u	
3.3.	Preduzeće će nastaviti da obavlja aktivnosti na praćenju i smanjenju gubitaka vode u sistemu , kao i da razvija specifične ciljeve uštede vode, energije i goriva/ključne indikatore učinka i prati performanse u skladu sa ciljevima . Preduzeće je dužno dostaviti sljedeće podatke za praćenje indikatora tranzicije ka zelenoj ekonomiji Projekta:	> Usklađenost sa domaćim, EBRD i EU zahtjevima > Internalizacija najboljih praksi	> EBRD PZ 3 > Domaće zakonodavstvo > Najbolje prakse	<i>Resursi:</i> Interni resursi Preduzeća <i>Potrebe za ulaganjem:</i> Interni resursi Preduzeća <i>Odgovornost:</i>	Tokom faze rada	<i>Cilj:</i> Postignuta puna usklađenost sa domaćim, EBRD i EU zahtjevima; smanjen rizik od kontaminacije i zagađenja životne sredine; smanjena potrošnja resursa <i>Kriteriji evaluacije:</i> > Prikupljeni i dostavljeni podaci potrebni za	

Br.	Akcija	Rizici u pogledu životne sredine i društvenih pitanja (odgovornost/korist)	Zahtjev (zakonodavstvo, EBRD PZ, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za ulaganjem, odgovornost	Raspored	Cilj i kriteriji evaluacije za uspješnu realizaciju	Status realizacije
	> količina isporučene biomase po dobavljaču, i > pređenu udaljenost pri dopremi biomase za svakog dobavljača u kilometrima. Preduzeće će tretirati otpadnu vodu u separatorima ulja i masti prije ispuštanja i osigurati da parametri kvaliteta otpadnih voda budu u skladu sa dobijenom vodnom dozvolom. Ovlaštene osobe moraju redovno održavati separatore. Pored praćenja kvaliteta otpadnih voda, Preduzeće će vršiti monitoring i drugih parametara životne sredine, u skladu sa ekološkom dozvolom, uključujući i monitoring otpadnih dimnih gasova. Novi elektrostatički filter treba redovno čistiti i održavati prema uputama proizvođača kako bi se osigurala njegova učinkovitost.			Preduzeće za implementaciju, JIP za praćenje		izračunavanje indikatora tranzicije ka zelenoj ekonomiji > Evidencija o indikatorima energije, goriva i vode > Evidencija o oštećenjima cjevovoda i gubicima vode > Monitoring izvještaji > Evidencija redovnog održavanja separatora masti i ulja > Evidencija redovnog održavanja elektrostatičkog filtera > Informacije uključene u izvještaje i dostavljene EBRD-u	
3.4.	Preduzeće će pripremiti pisanu proceduru za odgovor na katastrofe od poplava koja će uključivati plan zaštite opreme i osoblja, kao i plan uklanjanja vode.	> Usklađenost sa zahtjevima EBRD-a > Internalizacija najboljih praksi	> EBRD PZ 3 > Najbolje prakse	<i>Resursi:</i> Interni resursi Preduzeća <i>Potrebe za ulaganjem:</i> Interni resursi Preduzeća <i>Odgovornost:</i> Preduzeće za implementaciju, JIP za praćenje	Prije faze rada	<i>Cilj:</i> Utjecaj poplava na sistem daljinskog grijanja minimiziran <i>Kriteriji evaluacije:</i> > razvijena je procedura za reagovanje u slučaju poplava	
3.5.	Kao dio SUŽSDP specifičnog za Projekt, Preduzeće će razviti i implementirati Internu proceduru za upravljanje otpadom za fazu rada, koja će uključivati identifikaciju svih vrsta i količina otpada i implementaciju aktivnosti ponovne upotrebe i	> Sprečavanje kontaminacije i degradacije životne sredine	> EBRD PZ 3 > Domaće zakonodavstvo	<i>Resursi:</i> Interni resursi Preduzeća	Prije faze rada	<i>Cilj:</i> Postignuta puna usklađenost sa domaćim, EBRD i EU zahtjevima; smanjen rizik od	

EBRD PZ 4: Zdravlje, bezbjednost i sigurnost

Br.	Akcija	Rizici u pogledu životne sredine i društvenih pitanja (odgovornost/korist)	Zahtjev (zakonodavstvo, EBRD PZ, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za ulaganjem, odgovornost	Raspored	Cilj i kriteriji evaluacije za uspješnu realizaciju	Status realizacije
	- obezbjeđivanje alternativnih pristupnih puteva, uz koordinaciju sa lokalnim vlastima i informisanje stanovnika o alternativnim putevima prije početka izgradnje. U slučaju radova na rekonstrukciji nekih dijelova cjevovoda koji se nalaze na privatnom zemljištu, sprovesti sljedeće: > adekvatno nadoknaditi eventualne štete na privatnom zemljištu (kroz koje prolaze dijelovi cjevovoda predviđeni za rekonstrukciju), kao što su štete na usjevima, drveću itd. > osigurati da izvođač vrati svo privatno zemljište u prvobitno stanje > dokumentovati sve takve slučajeve sa ključnim podacima (lokacija, vrsta štete, visina naknade, vrijeme isplate naknade). Osigurati praćenje učinka Izvođača preko Nadzornog inženjera koji će uključiti usklađenost sa standardima zdravlja i sigurnosti na radu u mjesečnim izvještajima o napretku za JIP.					> Izvještaji o povredama radnika (ako ih ima) > Izvještaji o svim nezgodama > Izvještaji o nadoknadi štete na privatnom zemljištu (uključuju se u izvještaje EBRD-u) > Dnevници žalbi zajednice > Informacije o žalbenom mehanizmu dostupne na gradilištima > Informacije uključene u izvještaje i dostavljene EBRD-u	
4.2.	Za fazu rada, Preduzeće treba da: > Primijeni mjere zaštite zdravlja i sigurnosti definisane u PUŽSDP > Izradi i usvoji interni Plan zaštite i spašavanja u vanrednim situacijama u slučaju elementarnih nepogoda, tehničko-tehnoloških nesreća ili drugih nesreća, u skladu sa propisima RS > Sprovede striktno poštovanje upotrebe lične zaštitne opreme (LZO) za sve radnike u skladu sa Zakonom o zaštiti na radu. To bi uključivalo redovne inspekcije i nadzor radnog okruženja kako bi se osiguralo da su radnici opremljeni potrebnom LZO (kao što su kacige, rukavice, zaštitne cipele, čepići za uši i zaštitne naočale) u skladu sa opasnostima prisutnim u njihovom radnom okruženju.	> Usklađenost sa domaćim zakonodavstvom i PZ 4 > Sigurno radno okruženje > Usklađenost sa odredbama o upotrebi LZO > Osigurano zdravlje i sigurnost zajednice	> EBD PZ 4 > Zakon o zaštiti na radu RS > Zakon o zaštiti od požara RS > Zakon o zaštiti i spašavanju u vanrednim situacijama RS > Najbolje prakse	<i>Resursi:</i> Interni resursi Izvođača <i>Potrebe za ulaganjem:</i> Uključeno u budžete Izvođača <i>Odgovornost:</i> Preduzeće	Prije faze rada	<i>Cilj:</i> Potpuna usklađenost sa PZ 4 i domaćim zakonima; izrađeni i usvojeni interni dokumenti o zdravlju i sigurnosti <i>Kriteriji evaluacije:</i> > Izvještaji o povredama radnika (ako ih ima) > Izvještaji o svim nezgodama > Dnevници žalbi zajednice > Informacije o žalbenom mehanizmu dostupne na	

Br.	Akcija	Rizici u pogledu životne sredine i društvenih pitanja (odgovornost/korist)	Zahtjev (zakonodavstvo, EBRD PZ, najbolja praksa)	Resursi, potrebe za ulaganjem, odgovornost	Raspored	Cilj i kriteriji evaluacije za uspješnu realizaciju	Status realizacije
						lokacijama za rekonstrukciju > Redovne inspekcije i praćenje zaštite na radu, uključujući upotrebu LZO	
EBRD PZ 5: Otkup zemljišta, ograničenja korištenja zemljišta i nedobrovoljno preseljenje							
Nije potrebna akcija za PZ 5.							
EBRD PZ 6: Očuvanje biodiverziteta i održivo upravljanje živim prirodnim resursima							
6.1.	Molimo pogledajte tačke 1.3 i 1.4.	-	-	-	-	-	-
EBRD PZ 8: Kulturno naslijeđe							
8.1.	JIP da zahtijeva od Izvođača da uključe u POG i implementiraju specifične mjere u vezi sa kulturnim naslijeđem : > Omogućiti slobodan pristup svim kulturnim i vjerskim objektima u svakom trenutku; postaviti pješačke mostove sa ogradama i prelaze za motorni saobraćaj (u mjeri u kojoj je to moguće) kako bi se izbjegla ograničenja kretanja pješaka, vozila i pristupa objektima tokom građevinskih radova. > U skladu sa zahtjevima PUIG, dostaviti službeno obavještenje predstavnicima vjerskih objekata, objaviti informaciju o obimu, vremenu i trajanju planiranih radova u lokalnim medijima i na web stranici Preduzeća/Opštine Pale najmanje 15 dana prije početka radova. > Implementirati i redovno ažurirati PUIG (i žalbeni mehanizam) kako bi se odgovorilo na probleme koji se mogu pojaviti tokom građevinskih radova u blizini objekata kulturne baštine.	> Minimiziranje rizika za poznato kulturno naslijeđe i ograničenja pristupa	> EBRD PZ 8	Resursi: Interni resursi Izvođača Potrebe za ulaganjem: Uključeno u budžete Izvođača radova Odgovornost: Izvođači za implementaciju, nadzorni inženjer/JIP za nadzor	Prije faze izgradnje	Cilj: Zaštićena poznata kulturna i vjerska dobra; ograničenja pristupa svedena na minimum Kriteriji evaluacije: > POG uključuje definisane mjere > Izvještaji o praćenju angažmana zainteresovanih strana > Dnevnički žalbi zajednice	
8.2.	JIP da zahtijeva od Izvođača radova da razviju Proceduru za slučajne pronalaskе sa detaljnim opisom potrebnih koraka koje treba preduzeti u slučaju da se pronađu bilo koja kulturno značajna dobra, uključujući obavješćavanje nadležnog zavoda za zaštitu kulturnog i historijskog naslijeđa u slučaju slučajnih nalaza; upozoravanje projektnog osoblja na mogućnost otkrivanja slučajnih nalaza; obezbjeđivanje područja nalaza kako bi se izbjeglo dalje uznemiravanje ili	> Minimiziranje rizika od slučajnih pronalazaka	> EBRD PZ 8	Resursi: Interni resursi Izvođača Potrebe za ulaganjem: Uključeno u budžete Izvođača radova	Prije faze izgradnje	Cilj: Nepoznato kulturno naslijeđe zaštićeno Kriteriji evaluacije: > Procedura za slučajne pronalaskе razvijena i	

EBRD PZ 10: Objavljivanje informacija i angažovanje zainteresovanih strana